

MAKÓ UTCANEVEI 1851-BEN

GÉCZI LAJOS

(*Szeged, Csongrád megyei Levéltár*)

Több mint tíz éve jelent meg Inczeffi Géza nagy jelentőségű munkája Makó környéke földrajzi neveinek névtudományi vizsgálatáról.¹ Művében közli Makó utcaneveit is.²

Munkája során azonban nem használta vagy nem is használhatta a Csongrád megyei Levéltárban a Makói cs. kir. vegyes szolgabíróóság iratai között található telekkönyveket (Első feljelentési jegyzőkönyveket). Sajnos, csak Apátfalva, Földeák, Magyarcsanád, Makó, Nagylak, Sajtény jegyzőkönyveiről van tudomásunk. A jegyzőkönyvek értékes forrásul szolgálnak társadalmi, gazdasági és településtörténeti szempontból. A jegyzőkönyvekben nagyszámú földrajzi (bel- és külterületi) nevet találhatunk.

A telekkönyvezés felé az első lépéseket a betáblázásokról szóló 1840. évi 21. tc. tette meg, bár már korábban is voltak be- és kitáblázási jegyzőkönyvek (1723. II. 107. tc.) A modern telekkönyvi hálózat kiépítését az 1849. december 28-i igazságügyminiszteri rendelet kezdte meg. 1850. március 1-től telekkönyvi bejegyzéshez kötötte az ingatlanforgalmat, és ennek munkálatait az újonnan felállítandó járásbíróóságokra bízta.³ A járásbíróóságokon külön telekkönyvvezető működött (Makón Verzár József). A telekkönyvi eljárás végleges rendezése 1855-ben történt meg a július 20-i IM. rendelettel és a december 15-i telekkönyvi rendtartással. Ez utóbbi a neoabszolutizmus korának legmaradandóbb rendelkezése volt, a kiegyezés után is érvényben maradt. A telekkönyvi rendszer felállítása nagy jelentőségű volt a kapitalista fejlődés által igényelt hitellel megindításához.

A munkálatok első lépése a telekkönyvi felmérés volt. Ezt a főtörvényszékek székhelyén működő telekkönyvi igazgatóságok irányították. Az első feljelentési jegyzőkönyvet a telekkönyvi oktató kezdte el vezetni, de folytatásával a jegyzőt, annak akadályoztatása esetén más alkalmas egyént bízott meg. A telekkönyvi oktató a járásbíróóság közreműködésével a helységek előljáróit felvilágosította a telekkönyvek célszerűségéről és hasznosságáról. A telekkönyvi oktató egy napra házszám szerint annyi egyént hívott maga elé, ahánynak birtokát egy nap alatt a hivatalos órák alatt jegyzőkönyvbe tudta venni. A jegyzőkönyvet a községi előljáróság jelenlétében vezették, akik a nap végén azt aláírásukkal hitelesítették.

¹ *Inczeffi G.*, Földrajzi nevek névtudományi vizsgálata (Makó környékének földrajzi nevei alapján) Bp. Akadémiai Kiadó 1970.

² I. m. 241—258.

³ Magyarországot illető Országostörvény- és Kormánylap 1850. 8—14.

A jegyzőkönyv a következőket tartalmazza: 1. rovat: *sorszám*, 2. rovat: *házsám*, a 3. rovatban azon *telek száma*, amelyet a tulajdonos session kívül bírt. Ezután a *tulajdonos neve* következik, majd a *válaszai*. A következő kérdésekre kellett válaszolnia

A. Belső telek

1. Melyik utcában van a háza?
2. Emeletes vagy földszintes, vagy csak viskó?
3. Belső telek nagysága?
4. A belső telekhez tartozó ház nagysága?
5. Szomszédok jobbról, balról és hátul?
6. Milyen jogon bírja?
7. Megilleti-e a nádlás és legeltetés?
8. Van-e szerződése, vagy ha nincs, mióta bírja?
9. Van-e más háza? (Ha volt, folytatólagos sorszámmal vették fel, de a házsámot kiírták)

B. Szántó föld

1. Mekkora nagyságú szántóföldje van összesen?
2. A határnak melyik részében, mely dűlőben van?
3. Szántóföld-e mind, vagy rét, kaszáló is van benne?
4. Szomszédok jobbról, balról és hátul?
5. Van-e más dűlőben is földje?
6. Szerződése van-e, ha nincs, mióta bírja?

C. Szőlő

1. Hány hold szőlője van összesen?
2. Hol fekszenek, hány út nagyságú?
3. Szomszédok jobbról, balról és hátul?
4. Van-e szerződése?

Minden birtok felmérése után meg kellett kérdezni a tulajdonost, hogy van-e perlekedés a birtok felett. A tulajdonosnak alá kellett írnia, vagy keresztvonásával igazolnia a bejelentést. Ha valaki igényt támasztott a birtok iránt, azt is feljegyezték a jegyzőkönyvben. A kész jegyzőkönyveket a községben közzétették, az igényeket a járásbírósnak kellett kivizsgálnia. A kuriális telkeket is fel kellett jegyezni az áttekintés és a telekkönyvek szerkesztésének könnyítése céljából. A birtok területének kipuhatólására a régi urbáriumot, az újabb felméréseket és az akkor munkálkodó becslési bizottság munkájának az eredményét lehetett felhasználni. (A becslőbiztosok a külterületet mérték fel.) A telekkönyvi oktató el volt tiltva az egész, fél stb. sessio kifejezés használatától, mivel az úrbériség megszűnt.⁴ Utólag a telek nagyságát és a helyrajzi számokat is beírták a jegyzőkönyvekbe. A jegyzőkönyvezést 1851. február 18-án kezdték meg és július 24-én fejezték be. Makó város részéről Diós István és Vajda Péter esküdtek hitelesítették a jegyzőkönyveket.

A telekkönyvi felmérés ideje alatt a gyulai törvényszék elnöke a debreceni fő-törvényszéki kerület telekkönyvi oktatójának május 22-i rendeletére közli a megyefőnökkel, hogy miután Csanád megyében a becslőbiztosok által a határjárás nagyrészt befejeződött, most már a telekkönyvek szerkesztése következik, amelyeknek rendes szerkesztéséhez a városok és falvak utcáinak jegyzéke szükséges. Ezért a megyebeli helységek utcáinak névjegyzékét kéri. A megyefőnök utasítja június 1-én a szolgabírákat, hogy a helységek utcáinak jegyzékét küldjék be június 20-ig, a névteleneket nevezzék el. Az utcákon táblára írva fel kellett tüntetni az utcanevet.⁵ A jegyzékek be is érkeztek. Sajnos, a nagylaki járás és Makó utcanévjegyzéke nem található az iratok között. Valószínűleg eredetiben terjesztették fel, így a debreceni fő-törvényszékhez került, és 1956-ban az Országos Levéltárban bizonyára tűz martaléka lett. Makó utcanévei megközelítőleg rekonstruálhatók a telekkönyvi felmérés jegyzőkönyvei alapján.

⁴ Makói cs. kir. járásbírósi iratai, Telekkönyvi iratok, 5/1851. CsmL

⁵ Csanád m. cs. kir. Megyehatóságának iratai, 3810/1851. CsmL

1. térkép. A város régi és mai utcanevei (A mai utcaneveket kiírtuk, az 1851. évi utcaneveket betűkkel jelöltük.)

Jelmagyarázat:

A	Szent Anna u.	É	Ék u.	M	Töltés alatt	S	Sárkány u.
AK	Szent Anna kereszt u.	G	Garaboj u.	N	Ingói u.	T	Tigérhát u.
B	Bikaakol u.	I	R. Cath. Oskola u.	O	Olajos u.	U	Susán u.
C	Csorba u.	K	Szent István tér	P	R. Cath. Templom u.	V	Virág u.
D	Ardísi kereszt u.	L	Lisztes u.	R	Szarka u.	Z	Zrínyi u.

2. térkép. Makó város 1851-ben (A térkép a makói József Attila Múzeumban található *Mátéffy*-féle térkép alapján készült, annak módosításával és továbbrajzolásával.)

Valószínűleg a rendelet következménye a régi város utcaneveinek következetlensége, keveredése. A 3025—3109. sz. házakat minden bizonnyal a rendelet ismeretében írták össze, a 3200—3454. számúakat pedig július 24-én. A több mint másfél hónapos szünet bizonyára ennek a rendeletnek tudható be. Az utcák új neveket kaphattak, a lakosság pedig hol a régi, hol az új nevet használta. A 1. sz. térképen házanként van feltüntetve, hogy a ház tulajdonosa milyen néven nevezte az utcát.

A feljelentési jegyzőkönyvek különösen jelentősek abból a szempontból, hogy az utcaneveket egy időmetszetben tárja elénk. Inczeffi Géza jegyzéke kétszáz év anyagából épült fel, és éppen ezért több tévedést tartalmaz. Inczeffi Géza nem számolt a névvándorlással. Pl. Dob (Bárány) u., Girizdes u., Szarka u. Ezeknek az utcáknak egy része csak 1832-ben épült be, sőt a mai Girizdes u. még később. Ezek a nevek korábban más utcákat jelöltek. Az 1832-ben kiosztott terület (a mai Váradi u. nagy része, a Bárány és Szegfű utca stb.) utcanevei zömmel családnévi eredetűek (Bárány, Csiszár, Kaskótó, Péli, Rákótzí).

Az utcanevek azonosítását a következő módon végeztük el: A makói József Attila Múzeumban minden 20. század eleji telekről egy karton készült. A karton tartalmazza az 1851. évi házszámot — ez 1908-ig nem változott —, az 1908. évi utcanevet és az új házszámot, a tulajdonos nevét, valamint a háznak és a kertnek azt a számát, amely a Bárány-féle⁶ térképen található.

Az első utcajegyzékben ábécérendben közöljük az 1851. évi utcaneveket eredeti előfordulási alakjukban. Kivételt a *Szent...* előtagú utcaneveknél alkalmaztunk. Az esetleges alakváltozatokat zárójelbe tettük. *-gal jelöljük az Inczeffi Géza könyvében szereplő utcaneveket. Az utcákat a telekkönyvi felvétel sorrendjében számoltuk és e számokat a 2. sz. térképen feltüntettük. Ezt a jegyzékben T-vel és egy számmal jelöltük (T: 83). Azokat az utcákat, amelyekhez nem soroltak házakat, általában a szomszéd utca számával és egy betűvel jelöltük (T: 58/a). Zárójelben megadjuk az 1851. évi (a telekkönyvi felvételnél alkalmazott) házszámokat. Az 1975. évi utcanevek alapján megkíséreljük az utcák azonosítását, majd kísérletet teszünk az utcanév eredetének a megállapítására.

A második utcajegyzékben a jelenlegi utcanevek ábécé-rendjében soroljuk fel az 1851. évi elnevezéseket, természetesen csak az 1851-ben meglévő utcák neveit.⁷

UTCANÉVJEGYZÉKEK

MAKÓ UTCÁI 1851-BEN

Apátfalvi u. T: 83 (2481—2516)

A Ráday u. az Értől a Hédervári u.-ig, és a Hédervári u. páratlan oldala a Ráday u.-tól a Batt-hyány u.-ig. A református ótemető mellett Apátfalvára vezető utat jelölte.

Aradi u.* T: 69 (2090—2091, 2166—2186, 2188—2200, 2209—2248, 2289—2321, 2342—2350)

A Felszabadulás u. vége, Erdei Ferenc tér, Vörös Hadsereg u., a Móra Ferenc u. Thököly u.-tól a Wekerle u.-ig terjedő részének a páratlan oldala. A másik oldal ekkor még nem volt teljesen beépítve. Az Aradra vezető utat jelölte.

Ardítsi kereszt u. T: 122 (3256—3262)

A Kölcsey u. páratlan oldala a Szegedi és a Szent Gellért u. között. Neve onnan származik, hogy az Ardics nevű határrészhez vezetett. Talán a teljes Kölcsey u.-nak ez volt a neve, legalábbis a lakosság egy része így nevezhette. (L. bevezetés és az 1. térkép.)

Attila u.* (503.b.)

Későbbi bejegyzés a jegyzőkönyv végén. Talán a már említett rendelet következtében kapta ezt a nevet.

⁶ *Makó rendezett tanácsú város belsőégeinek térképe.* Kisebbitte és összeállította az 1880. évi eredeti kataszteri térképek alapján... Bárány Pál vízmester. (CsmL makói részlege)

⁷ Ezúton köszönöm meg dr. Tóth Ferencnek szíves segítségét és tanácsait.

Bába Pál u.* T: 61 (—)

A Pallagi u. másik neve. Azonos a volt Nagybába u.-val. Ma Bajza u. Az utca névadója a Bába család. A Kapitányház u.-ban 2213. sz. alatt lakó Joó József említi így az utcát, ahol egy „olajsumalma” található.

Bárány u.* T: 32 (668—684, 694—711)

A mai Bárány u.-nak a Széchenyi u. és Hosszú u. közötti szakasza. Valószínűleg családnévi eredetű. Az utca másik része a Péli u. nevet viselte. *Incefi által Dob u.-val való azonosítása téves, mivel 1808—1819 között ez a rész még nem volt beépítve.*

Bécsi (Bécs, Bétsi) u.* T: 45 (957—1000)

A mai Táncsics u.-nak a Szoboszlai és Gyóni Géza u. közötti része. Az 1945 előtti Bécsi u. további részei: Szélső u., Nyomás széle, Székpárti u., Kert u.

Bécsi kereszt u. T: 45/a (—)

A Bécsi u. 989. sz. jobb oldali szomszédja. Valószínűleg a Szilágyi Dezső u.-nak a Lendvai és Szigeti u. közötti része.

Berettyó u. T: 15 (395, 402)

Az Attila u.-nak a Sirkert u. felé hajló része.

Bikaakol u.* 1. T: 118 (3186—3190, 3192—3194, 3196—3197)

A Lónyay u. páros oldala. *Nem azonos az Incefi által említettel.* Valószínűleg egy nagyobb istálló volt a közelben. (L. bevezetés és az 1. térkép.)

2. T: 71 (2201) Csak egyetlen ház. A Fekete u. másik neve lehetett. Még egyszer említik: a Ref. Oskola u. 2159. számú telek ide sarkol.

Borkák u.* T: 68 (—)

A jegyzőkönyvben Ref. Oskola u. néven szerepel. A 2090, 2091. sz. házak a Borkák utcára sarkolnak. Az utcában lakó Borka családról kapta a nevét. Mai neve Arany János u. L. még a Ref. Oskola u.

Buják u. T: 122 (—)

Csak egyszer fordul elő. A R. Cath. Oskola u. 3302. számú ház balról a Buják utcára sarkol. A Buják nevű városrészről (a régi város) kapta a nevét. Másik neve valószínűleg: Ardiitsi kereszt u. Ma Kölcsey u.

Búza u.* T: 36 (780 1/2)

Valamivel későbbi bejegyzés. A két szomszéd a felvételkor nem nevezte meg szomszédjaként az említett ház tulajdonosát. Az eredeti felvétel idején a későbbi Búza u. Vásártéri u.-ként szerepel. Lehetséges, hogy a két bejegyzés közötti időszakban a már említett rendelet alapján kapta a nevét (Búza u.), amely korábban már előfordult (Vö.: Incefi 243.). Nevét vagy az utcában lakó Búza családról, vagy — lévén a vásártérre vezető egyik utca a búzáról kapta.

Czukor u. T: 93 (2808—2809, 2814)

— A Ráday u.-nak az Ér és a Kígyó u. közötti része, és az érpárt a Rákóczi u. felé.

Csávás u. (Csávás utcája) T: 44 (1086—1107, 1112—1134)

A Szilágyi Dezső u.-nak a Széchenyi és Hosszú u. közötti szakasza. Az utcában lakó Csávás családról kapta a nevét. Az 1095. számú háznál Csávás Ferenc u.-t írtak, de a keresztnévet valószínűleg még akkor áthúzták. Az egyik Csávás Ferenc (öreg?) 1847—1849 között esküdtbíró volt. Talán ugyanez a Cs. Ferenc 1823 óta itt lakik, 840 négyszögöles belső telke van.

Csecse u. T: 2/a (—)

A Posta u. 21. számú ház jobb oldali szomszédja. Házait a szomszédos utcákhoz számították. Mai neve József Attila u. L. még Kertész u.

Csillag u.* T: 53 (1439—1440, 1442—1445, 1473—1492, 1499, 1503—1562)

A mai Köztársaság tér, a Tulipán u. a temetőig, a Hosszú u. egy kis szakasza a Csillag u.-ig, valamint a Csillag u. Nevét az utcában levő — Nagy csillag u. 1. sz., Tulipán u. 2. sz. telek helyén — Csillag uradalmi vendéglőről kapta. A vendéglőhöz vezető utat is jelölte, nemcsak azt az utcát, amelyikben a vendéglő volt. *Incefi névadás-magyarázata téves.* (243.) L. még Csillag kis és Kis csillag u.

Csillag kereszt u.* T: 30 (—)

A Luth. Templom u. 1283. sz. ház erre az utcára sarkol. A mai Nagy csillag u. A nevét onnan kapta, hogy keresztetzi a Csillag u.-t. Az utca házait a keresztetző utcákhoz számították. L. még a Kereszt, Kereszt Csillag és Földeáki utca.

Csillag kis u. T: 54 (1493—1498, 1500—1502)

A mai Csillag utcának egy kis szakasza a Nagy csillag u. felé eső részen.

Csiszár u.* T: 14 (385 v. 386—394, 403—407, 455—457, 460—468, 558—564, 612—619)

A mai Attila utcának a Majláth és Szeffű u. közötti szakasza. Nevét valószínűleg az utcában 617. szám alatt 1832 óta lakó Csiszár Jánosról kapta. 4510 négyszögöles belső telken lakott. *Incefi nem tudta azonosítani az utcát.*

Csorba (Csorbák) u. T: 120 (3243—3247, 3249—3250)

A mai Kont u. egy része. Az utcában és az utca folytatásában a Szarka (ma Szent Gellért) utcában lakó Csorba család az utca névadója. L. bevezetés és az 1. térkép.

Darabsarok u. T: 121/a (—)

Az Ék u. 3254. számú ház ide sarkol. A Kont u. és a Szent Gellért u. találkozásánál található a Szent István tér felől.

Dégi u. T: 97 (—)

A Posta u. 14. sz. ház tulajdonosának fél szárazmalma van ebben az utcában. Csak egyszer említik. Ugyanezt a malmot a másik tulajdonosa a Malom utcában levőnek mondja. A mai Görög szabadságharcosok tere. Az utcában lakott öreg Dégi Pál a 2899. sz. alatt.

Engedi u. T: 36 (—)

A Vásártér 854. sz. ház az Engedi utcára sarkol. A telek a Nagy csillag—Búza u. sarkán van. Talán a Vásártéri (Búza) u. egy harmadik neve. A Búza utcában és környékén több Engedi család lakott.

Ék u.* T: 121 (3248, 3251—3255)

A mai Kont u. vagy Szent Gellért u. Ezeket a házakat 1908-ban a Kont utcához sorolták. Nevét a két utca által határolt terület alakjáról kaphatta. Inczeffnél Nagy Ék és Kis Ék u. néven szerepel. L. bevezetés és az 1. térképet.

Fekete u.* T: 71 (2187)

Csak egyszer fordul elő. Ma Móra Ferenc u. a neve. 1786-ban Fekete János utcája néven szerepel (Inczeffi 244. old.). L. még Ref. Oskola utcánál és Aradi utcánál.

Földeáki u. T: 29 (629 v. 630—635, 685—693)

A mai Nagy csillag utcának a Váradi és Szegefű utca közötti szakasza. A Földeák felé vezető utat jelölte.

Fürdő u.* T: 9 (250, 273, 286, 296, 298, 310—317, 322—324)

A Szabadság tér és az Eötvös u. egy része. Nevét az utcában levő zsidó fürdőről kapta. L. még Kis zsidó u.

Garaboj (Garabojos) u. T: 130 (3420—3445)

A mai Porond u. A garaboly egy kosárfajta. Lásd a bevezetést és az 1. térképet.

Gerezdes u. Lásd Girizdes u.

Girizdes, Girizdes (Girizdesi) oldal T: 76 (2278—2284)

A mai Balogh Ádám u. kb. a Harmat utcáig. L. még Girizdes szél. Nevét a szomszédos Girizdes nevű határrészről kapta.

Girizdes (Gerezdes) u.* 1. T: 70 (2093, 2249—2272)

A mai Nádasdi (Nádasdy?) utcát nevezték 1851-ben Girizdes utcának. *Inczeffi azonosítása téves* (245, 275.). Az a terület, ahová az utcát helyezi, sem 1839-ben, sem 1851-ben nem volt beépítve. Nem azonos a mai Gerizdes u.

2. T 61/a(-) A Vendel u. 1804. sz. ház bal oldali szomszédja. Valószínűleg a Tulipán utcának a Botond u. és a Patay tér közötti szakasza. Folytatása a Girizdes kereszt u.

Girizdes kereszt u. T: 73 (2202—2208)

Ma Thököly u. a neve.

Girizdes (Girizdesi) kis u. T: 74 (2273—2275, 2285—2288)

A mai Nádasdi u. elején az 1—5 és 2—4. sz. sorolták ehhez az utcához.

Girizdes szél T: 75 (2276—2277)

A mai Balogh Ádám u. egy része, a Girizdes oldal folytatása. Valószínűleg azonos volt azzal. Az utcának csak az egyik oldala volt beépítve, a másik oldal már a Girizdes nevű határrész volt.

Hód u.* T: 91 (2751—2752, 2837—2866)

Azonos a mai Hold utcával. A jegyzőkönyvben következetesen Hód utcaként szerepel. Valószínű, hogy a 18. században és a 19. század első felében párhuzamosan előforduló Hód és Hold elnevezés ugyanazt az utcát jelölte.

Hosszú u.* T: 31 (654—666, 712—715, 764—770, 781—790, 830—832, 874—875, 1135—1150)

Valószínűleg a teljes mai Hosszú utcát jelölte, bár 1851-ben az utca mintegy felét Vágóhid utcának nevezték. Többnyire a Gyöngy u.—Szegefű u. közötti szakasz házeit számították a Hosszú utcához. A Hosszú név az utca nagyságára utal.

Hunyadi u.* T: 81 (2415—2444, 2832—2836)

Ma is Hunyadi u. a neve.

Ingói u. T: 119 (3214—3219, 3221—3224)

A Révész u. része a Szent Anna és Porond u. között. Talán az egész Révész utcát jelölte. *Nem azonos az Inczeffi által említett (247.) Ingó utcával.* Az a városrész csak később épült ki. Nevét az Ingó nevű határrészről kapta.

Ingói szőlő u. T: 119/a (—)

A Szent Anna u. 3213. sz. ház az Ingói szőlő utcára sarkol. A Szent Anna u. és a Lónyay u. között az Ingó nevű határba vezető utat (utcát) jelölték így.

Iskola u. L. Oskola utca.

István tér L. Szent István tér.

Kaskötő u. T: 21 (485 v. 486—506, 516—535)

A Váradi utcának a Széchenyi u. és a Sirkert u. közötti szakasza. Nevét valószínűleg az 1850-ben még az utcában lakó Kaskötő Mihályról, vagy más Kaskötő családról kapta.

Kaszárnya u. T: 56/a (—)

A Nagy orosz u. 1591. sz. ház jobbról a Kaszárnya utcára sarkol. Ez a telek a Kiss J. -Tulipán u. sarkán található. Valószínűleg a Kapitányházhoz vezető utat jelölte a környék lakói számára.

Kácsa (Kátsa) u.* T: 19 (384, 425)

Az Április 4. u. része a Széchenyi u. és az Attila u. között. Valószínűleg az egész utcát jelölte. L. még Zöld, Zöldfa u.

Kákási u.* T: 86 (2590—2589)

Mai neve Hunfalvi u. A Kákás nevű hatérrészre vezetett.

Kapitányház (Kapitány) u.* T: 8 (241—243, 353—358, 1108—1111, 1432)

A mai Széchenyi u. régi neve. Az utcában levő Kapitányházzól (Kvartélyház) kapta a nevét.

Kálvária u., utcája* T: 4 (30—42, 63—117, 119—125, 129, 367—369, 374—381 v. 382)

Ma Beloianisz u. A Kürt utcát is majdnem teljesen ide számították. Az utca mellett levő Kálvária kápolnáról kapta a nevét.

Kálvária darab u. T: 12 (372—373)

A Sirkert utcának a Dugonics és Beloianisz u. közötti szakasza.

Kálvária kereszt u.* T: 5 (43—49, 56—62, 118, 126—128, 130—151, 371)

A Barcsay, Móríc Zsigmond, Lehel utca házait sorolták ide. *Nem azonos az Incefi által említettel.*

Kereszt u. 1. T: 39 (27, 29) Vörös csillag u.

2. T: 36 (792—804) Búza u.

3. T: 40 (898—902) Szikszai u.

4. T: 30 (1163—1164) Nagy csillag u.

5. T: 50 (—) A Kis oláh u. 1841, 1868, 1884. sz. házak bal oldali szomszédja. Ma Murányi u.

6. T: 70/a (—) A Nádasdi u. közepén levő utca.

7. T: 70/b (—) A Nádasdi u. végén levő u.

8. T: 74/a (—) A Nyizsnyay u. eleje.

9. T: 91/a (—) A Bajcsy-Zsilinszky u.

10. T: 6/b (—) Másik neve Söház kereszt u.

11. T: 43/a (—) A Vágóhid u. 915—917. sz. telkeknek hátulról a szomszédja. A Lendvai utcának a Szilágyi Dezső és Szoboszlai u. közötti szakasza.

12. T: 83/a (—) A mai Petőfi u.

Kereszt Csillag u. T: 30 (—)

A Vizi u. 1238. sz. ház a Kereszt Csillag utcára sarkol. Ma Nagy csillag u. a neve. L. még Csillag kereszt utca.

Kert u. T: 45/b (—)

A Nagykút u. 932. sz. háznak hátulról a szomszédja a Kert u. A Tánicsics (Bécsi) utcának az Alma és a Gyóni Géza u. közötti szakasza. Ez a terület ebben az időben csak szórványosan volt beépítve.

Kertész u.* T: 2/a (—)

A Söház u. 10. sz. a Kertész utcára sarkol. Valamivel későbbi bejegyzés a jegyzőkönyvek utolsó kötetének a végén. A házról február 18.-án vették fel a jegyzőkönyvet, a Kertész utcára vonatkozó bejegyzés viszont júliusban keletkezett. Valószínűleg a már korábban többször említett rendelet hatására kapta az utca ezt a nevet. A felvétel idejében az utca házait a Kálvária, Szép, Posta és Söház utcákhoz számították. Ma József Attila u.

Kettős u. T: 57—59—65 (—)

Az Uri u. 1645. sz. ház balról a Kettős utcára sarkol. A telek a Hajnal—Dózsa u. sarkán van. Valószínűleg a Hajnal és Kazinczy utcáknak a Dózsa Gy. u. és a Felszabadulás u. közötti szakaszát nevezték így. Az elnevezés alapját az utca alakja szolgáltatta.

Kis u. 1. Kis zsidó u. helyett.

2. T: 55 (1563—1565, 1568—1570) A Madarász u. páros oldala.

3. T: 62 (—) A Pallagi (Bajza) u. 1789—91, 1795—97. sz. házaknak hátulról a szomszédja. Ma Botond u.

4. T: 123/a (—) A Gőzmalom utcának a Szegedi és Iskola u. közötti szakasza.

5. T: 130/a (—) A Garaboj u. 3430. sz. ház balról a Kis utcára sarkol. A Porond u. Révész u. felőli kis szakasza vagy az egész Porond u.

6. T: 74/a (—) A Nyizsnyai u. eleje.

7. T: 89 (—) A mai Szent Lőrinc u. L. Szentlőrinczi köz.

- Kis Csillag u.*** T: 53 (—)
A Vágóhíd u. 1438. sz. ház jobb oldali szomszédja a Kis Csillag u. A másik neve Csillag u. Ma Csillag u. a neve.
- Kis kereszt u.** T: 8/a (—)
A Fürdő u. 298. sz. háznak hátul a szomszédja. A Bolygó utcának az Eötvös u. és Köztársaság tér közötti szakasza.
- Kis köz* I.** T: 83/a (—)
Az apátfalvi u. 2502. sz. ház bal oldali szomszédja. A mai Petőfi u.
2. (—) A Kálvin u. és az Ér között egy kis köz. A Bárány-féle térképen még látható.
- Kis köz u.** T: 83/a (—) A mai Petőfi u.
- Kis oláh u.** T: 64 (1841—1889)
A mai Szemere u. valamint a Bajza utcának a Szemere és Murányi utcák közötti szakasza. Az itt lakó románokról kapta a nevét.
- Kis orosz u.*** T: 60 (1704—1781)
Mai neve Toldi u. Az utcában és a környéken élő oroszokról kapta a nevét. L. még Nagy orosz u.
- Kis sóház u.*** T: 6/a (—)
A Kis zsidó u. 229. sz. háznak bal oldali szomszédja. Valószínűleg a mai Bolygó u.
- Kis utcai köz** T: 70/a (—)
A Nádasdi u. közepén levő u.
- Kiszug u.** T: 110/a (—)
A Sárkány u. 3077. sz. ház balról a Kiszug utcára sarkol, a 3078, 3080. sz. háznak hátul a szomszédja a Kiszug u. Valószínűleg az Irányi u. Inkább jelző, mint név.
- Kis zsidó u.*** T: 7 (226—240, 245—250, 253—256, 258—259, 272, 274—285, 287—295, 297, 299—309, 319—321, 1605—1608)
A mai Szántó Kovács János u. teljesen, és az Eötvös (Fürdő) u. jelentős része. A zsidófertály egyik utcája volt.
- Kolbász u.*** T: 67 (1964—2010)
A mai Meskó u. és a Simonyi u. Talán az alakjáról kapta a nevét.
- Kórház u.*** T: 36 (791)
A mai Búza u. 46. sz. ház *Nem azonos sem a mai, sem az Inczeffi által említett* — a Bárány-féle térképen is látható — *Kórház utcával*. Talán egy másik neve a Vásártéri (Búza) utcának.
- Körte u.** (—)
Vizi Ferencnek malma van ebben az utcában. A szomszédok megnevezése alapján a Luth. Templom u. 1303. sz. telken van a malom. A telek a Nagy csillag u. és Alma u. sarkán van. Talán a két utca közül valamelyik, vagy egy kis — a térképen nem ábrázolt — utca.
- Köz u. I.** T: 2/a (—) A Sóház u. 55. sz. háznak balról a szomszédja. Ma József Attila u.
2. T: 10/a (—) A Nagy zsidó u. 1603, 1610. sz. házak szomszédja hátul a Köz u. A Bárány-féle térképen és a II. katonai felmérés térképén még látható ez a kis utcácska.
- Közép u.** T: 31 (—)
A Vásártéri u. 828. sz. háznak jobb oldali szomszédja. Talán a Hosszú utcának vagy egy részének a neve.
- Köz Kis u. I.** T: 8/a (—) A Kis zsidó u. 297. sz. háznak hátul a szomszédja. A Bolygó utcának az Eötvös u. és Köztársaság tér közötti része.
2. T: 56/b (—) A Nagy orosz u. 1571. sz. háznak a szomszédja hátul. Talán a mai Fecske u.
- Legszélső u.** T: 48 (1064—1068, 1073—1080)
Ma Szigeti (Szigethy) u. 1851-ben az újvárosi városrész legszélső utcája volt, ez a névadás alapja.
- Lisztes u.*** T: 117 (3177, 3184—3185, 3191)
Mai neve Lónyay u. L. a bevezetés és az I. térkép.
- Luth(eránus) Templom u.** T: 52 (1263—1324, 1326—1394)
Ma Luther és Alma u. a neve. Ez a furcsaság valószínűleg abból adódik, hogy mindkét utca lakói számára a templomhoz vezető utat jelölte. Inczeffinél Evangéliumtemplom utcaként szerepel.
- Macsán (Matsán) u.** T: 46 (1001—1035)
A mai Bercsényi utcának a Szoboszlai u. és Gyóni Géza u. közötti szakasza. Az utca többi része ekkor még nem volt beépülve. A Macsán u. előtt a Bécsi (Táncsics) u. elején, a Táncsics, Szoboszlai, Bercsényi utcák találkozásánál, 997. sz. alatt lakott Macsán György, akinek kocsmája volt. Valószínűleg a kocsmához vezető utat jelölte.
- Malom u.* I.** T: 79 (2369—2392)
A mai Ráday utcának a Hédervári u. és Kinizsi u. közötti szakasza, valamint a Hédervári utcának a Ráday u. és Rákóczi u. közötti szakaszának páros oldala. Az utcában és környékén sok malom volt. *Nem azonos az Inczeffi által említett Malom utcával*.
2. T: 97 (2879—2884, 2887, 2888 ?, 2899—2912)
Ma: Görög szabadságharcosok tere. A múlt század közepén még kilenc malom volt az utcában. *Inczeffinél Sokmalmok uccája néven szerepel*.

Malomzug u. T: 98 (2888 ?, 2889—2893)

A Görög szabadságharcosok terének elkeskenyedő része, és a Martinovics u. tér felé eső része. A mai Martinovics utcának csak egy kis része volt meg a múlt század közepén.

Maros u.* T: 125 (3336, 3342, 3347, 3365)

Összesen négy ház, ebből kettő a Szegedi utcában 39. és 42. sz. alatt, a 42. sz. ház a Szegedi—Révay u. sarkán van. A másik kettő a Révay utcában található. Valószínűleg a Révay u. a régi Maros u. Nem azonos a mai Maros utcával. *Inczeffnél szerepel, de nem tudta azonosítani.*

Maros töltés L. Töltés

Megyeház (Megyeháza) u.* T: 57 (1627—1640, 1642—1644, 1646—1652, 1926—1931, 1963, 2352, 2393—2394, 2396—2398)

A Dózsa u. a Hajnal utcáig, a Felszabadulás u. a Hajnal utcáig. A megyeház (a mai Városi Tanács épülete) mindkét oldalán levő utcát ide sorolták, sőt a Hajnal és a Kazinczy u. néhány házat is. L. még Megyeház hát u., Uri u., Vármegeje u.

Megyeház hát u. T: 59 (1653—1659, 1663?)

A mai Hajnal és Kazinczy u. A megyeház hátsó frontja néz az utca felé, innen ered az elnevezés.

Nagy u.* I. T: 10 (328—333, 335, 337, 340, 345, 1595, 1609)

Azonos a Nagy zsidó utcával.

2. T: 26 (568—571, 621—622)

A Széchenyi utcának a Váradi u. és Szegfű u. közötti szakasza.

Nagygyörgy (Nagygyörgyi) u., Nagygyörgyök utcája*

T: 82 (2446 v. 2447—2480)

Ma Rákóczi u. a neve. Az utcában ebben az időben hat Nagygyörgy család lakott.

Nagykút (Nagy kút) u.* T: 43 (932—956, 1069—1072, 1081—1085)

A Lendvai utcának a Szilágyi Dezső u. és Alma u. közötti szakasza. A Lendvai u. többi része ekkor még nem volt beépítve. Valószínűleg egy nagyobb kút volt a környéken, és erről kapta az utca a nevet. Ebben az időben Makón volt egy Nagykúti kocsmá, valószínűleg ezen a környéken.

Nagy orosz u.* T: 56 (1566—1567, 1571—1593, 1626, 1663 v. 1664—1704)

A mai Kiss János tábornok u., ide sorolták a Madarász és Fecske u. házeit is. Nevét az itt lakó orosz lakosságról kapta.

Nagysóház u. T: 6 (10)

Csak egyszer fordul elő. Azonos a Sóház utcával.

Nagy zsidó u.* T: 10 (334, 338, 346, 349, 1596—1604, 1610—1625)

Ma Deák Ferenc u. Az utcában és a környéken lakó zsidókról kapta a nevét. L. még Piarcz u.

Nemzeti u. T: 92 (2753—2807, 2810—2812, 2814, 2815—2831)

A mai Kígyó és Kálvin u., sőt a Csokonai utcának a kettő közötti szakasza is. Talán a szabadságharc egyik fennmaradt emléke.

Nervi u. T: 126 (3354—3356, 3370—3391)

A Szegedi utcának a Kölcsey u. és a Révész u. közötti szakasza. Ebben az utcában (3383. sz.) lakott Nervi Alajos 1836 óta. Az Aranypotyka kocsmá olasz nemzetiségű tulajdonosa volt, az 1820-as évek óta élt Makón.

Nyomás széle T: 37 (835—836)

A Táncsics Mihály u. része az Április 4. u. és a Búza u. között. Az utcának csak az egyik oldalán voltak házak, a másik oldal már a nyomás (legelő) volt.

Nyúl u.* (—)

A Tigréhát u. 3212. sz. ház jobbról a Nyúl utcára sarkol. A telek a Lónyay u. és Révész u. sarkán volt. Talán valamelyiknek az alkalmi neve volt. *Nem azonos az Inczeffi által említett utcával.*

Olajos u. T: 113 (3090—3091)

A Munkácsy u. 13—15. és a Zrínyi u. 32. sz. házakat számították az Olajos utcához. L. bevezetés és az 1. térkép.

Országút u. (Ország u.) T: 66 (1955—1962, 2874—2875, 2877—2878)

A Felszabadulás utcának a Dózsa György u. és Hajnal u. közötti szakasza, valamint a Szegedi utcának a Kálvin u. és az Ér közötti szakasza. A város lakói az áthaladó arad-szegedi országutat nevezték így.

Oskola (Iskola) u. I. T: 49 (1151—1162, 1166—1197)

A mai Gyöngy u. Az utcában levő református iskoláról kapta a nevét.

2. L. Ref. Oskola u.

3. R. Cath. Oskola u.

Pallagi u.* T: 61 (1782—1803, 1890—1917, 1932—1954)

A mai Bajza u. neve volt. Az utcában és a Kis oláh utcában lakó Pallagiakról kapta a nevét. *A Fecske utcával történeti azonosítása téves. (Inczeffi 251.).*

Paprika u.* T: 90 (2700)

A Liget és a Huszár u. sarkán a Huszár u. 2. sz. ház. Csak egyszer fordul elő. A későbbi Paprika utcát (ma Tisza u.) a Szentlőrinczi utcához számították a jegyzőkönyvek szerint.

Péli u. T: 24 (539—557, 565—566, 572—593, 595)

A mai Bárány utcának a Sírkert u. és Széchenyi u. közötti szakasza. Az utcában lakó Péli családról kapta a nevét.

Piarcz tér, Piarcz tér u. T: 1 (3—9, 327, 2403—2414)

A mai Lenin tér régi neve. A téren és a Nagy zsidó (Deák F.) utcában volt régen a piac.

Piarcz (Piacz, Piatz) u. T: 1/a (2, 336, 339, 341—344, 347—348, 350—352)

A mai November 7. tér és a Deák Ferenc u.

Posta u.* T: 2 (11—14, 21—23, 2885—2886)

Mai neve Puskin u. A múlt század első felében ebben az utcában volt a postahivatal. *Nem azonos az Inczeffi említette Posta utcával.*

Puskás u. T: 51 (—)

Székely István a Puskás utcában levő házát 1850-ben elcserélte. A ház a Vizi (Gyóni G.) utcában volt. Valószínűleg annak egy másik neve.

Rákótzai u. T: 22 (507—510)

A Váradi u. Attila és Széchenyi u. közötti részének páratlan oldala. Az utcában lakott Rákótzai János, 784 négyszögöles belső telke volt. Valószínűleg ő, vagy valamelyik őse az utca névadója, és nem a fejedelem Rákócziak. *Nem azonos az Inczeffi említette Rákóczi utcával.*

Ref(ormátus). Oskola (Oskola) u. T: 68 (2011—2089, 2092, 2094—2165)

A mai Arany János u., és a Móra Ferenc u. egy része. Nevét az utcában levő református iskoláról kapta. A ref. iskola gondnokai azt mondták, hogy az iskola a Borkák utcában van, az utca lakói viszont Ref. Oskola utcának nevezték az utcájukat.

Ref(ormátus). Temető u. T: 20 (484, 485?)

A Kisfaludy—Sírkert u. sarkán volt a ház. Valószínűleg a Kisfaludy u. neve volt. Másik neve Temető kereszt u. Az utca a mellette lévő ref. újtemetőről kapta a nevét.

Ref(ormátus). Temető mellett T: 11 (370)

A mai Dugonics utcának felel meg. A múlt század közepén még nem volt kiképzett utca.

Ref(ormátus). Templom u. T: 94 (2867—2873, 2920—2926, 2954—2968, 3226)

A mai Mikes Kelemen u. és Kálvin tér egy része. A Kálvin téren levő ref. templomról kapta a nevét.

Ref(ormátus). Templom hát u. T: 106 (2971—2975)

A Mikes Kelemen u. Bajcsy-Zsilinszky u. és Kálvin tér közötti szakaszának páratlan oldala.

Ref(ormátus). Templom kis u. T: 102 (2929—2932, 2935—2940)

A mai Szirbik Miklós u. L. még Vizes u.

Ref(ormátus). Templom zug u. T: 101 (2927—2928)

A Kálvin tér déli oldala, a Szirbik Miklós u. folytatása.

Régi malom u. (—)

Özv. Nagy Mihálynénak egy fél szárazmalma van az utcában. A szomszéd neve alapján vagy a Malom u. 2. vagy a Serház utcának a Gőzmalom utcai része.

Rév u.* T: 100 (2913—2919, 2977—2980 v. 2981, 3006—3009, 3323—3324)

A Szegedi u. része a Bajcsy-Zsilinszky u. és a Kálvin u. között. *Inczeffi a Rév utcát a Révész utcával azonosította.*

R. Cath. Egyház u. L. R. Cath. Templom u.

R(ómai). Cath(olikus). Oskola u. T: 123 (3263—3268, 3285, 3288—3292, 3294, 3296—3316, 3395)

A mai Iskola u., és a Szent Gellért u. egy része is. Az Iskola utcában levő rk. iskoláról kapta a nevét. Inczeffinél Iskola u. néven szerepel. L. bevezetés és az 1. térkép.

R(ómai). Cath(olikus). Templom (R. Cath. Egyház) u. T: 108 (3010—3014, 3016—3019, 3021—3034, 3036?, 3037, 3269, 3284, 3293, 3295, 3317—3322)

Ma Szent István tér, Pázmány u. és Árpád u. A Szent István téren levő rk. templomról kapta a nevét. Lásd még Szent István tér. L. bevezetés és az 1. térkép.

Sarok u. T: 87/a (—)

A Szentlőrinczi u. 2690. sz. ház bal oldali szomszédja a Sarok u. A ház a Huszár u.—Kun Béla tér sarkán volt. Talán a Huszár utcának vagy a Kun Béla térnek a Huszár u. és Mikszáth u. közötti szakaszának régi neve.

Sárkány u. T: 112 (3068, 3070—3080, 3102—3108, 3112—3115)

A mai Zrínyi u. egyes részei. L. bevezetés és 1. térkép. Nevét valószínűleg az utcában lakó nemes Sárkány családról kapta.

Sáros u. 1. T: 56/b (—)

A Nagy orosz u. 1593. sz. ház jobbról ide sarkol. Talán a mai Fecske u. egykori másik elnevezése. Lásd még Köz Kis u. és Nagy orosz u.

2. T: 103 (2933—2934)

A mai Szirbik Miklós u. másik neve lehetett. L. még Ref. Templom kis u.

Serház u. T: 96 (2951—2953, 3327—3335, 3337—3338, 3340—3341, 3343—3346, 3348—3353, 3357—3361, 3363—3369)

A mai Gőzmalom utcának a Szegedi u. és Liget u. közötti szakasza, a Tükör u., valamint a Révay u. egy része is. A Révay—Tükör—Gőzmalom—Ligeti utcák által határolt területen volt az uradalmi serház. A környező utcákat ezért nevezték Serház utcának.

Serház kereszt u. T: 125 (—)

A mai Révay u.

Serház kis u. T: 125 (—)

A mai Révay u. másik neve.

Sikátor 1. Mai neve Szív u.

1. Mai neve Irányi u.

Sóház u.* T: 6 (54—55, 152—225, 252, 257, 260—271, 325—326, 360—366)

A mai Szabadság tér, Kossuth u., a teljes Baross és Dobó u., valamint a Barcsay utcának a Lehel és Kossuth utcák közötti szakasza. Az utcában levő Sóházról kapta a nevét.

Sóház kereszt u. T: 6/b (359)

A Sírkert utcának a Beloiannisz u. és a Kossuth u. közötti szakasza.

Susán (Susányi) u. T: 110 (3035, 3036?, 3038—3041, 3043—3059, 3061—3064, 3066—3067, 3081—3089, 3092—3101, 3109—3111)

A Szív u., Apaffy u., a Kórház u. akkor meglevő része, valamint az Irányi, Munkácsy és Zrínyi utcák egyes részei. L. bevezetés és 1. térkép.

Szarka u.* T: 127 (3392—3394, 3396—3411)

A Szent Gellért utcának a Kölcsey és Révész utcák közötti szakasza. Lásd a bevezetést és az 1. sz. térképet. Valószínű, hogy az Inczeffi által említett Szarka u. (1810 körül) azonos ezzel. A mai Meskó u. csak a múlt század második felében kaphatta a Szarka u. elnevezést.

Szegedi u.* T: 95 (2876, 2976, 3339)

Valószínűleg a teljes mai Szegedi u., csak egyes szakaszait külön is elnevezték bizonyos helyi sajátosságok alapján. Pl. Nervi u. L. még Országút u., Rév u.

Székpart T: 69/a (—)

A Fekete u. 2187. sz. ház jobb oldali szomszédja a Székpart. A mai Wekerle u. vonala.

Székparti (Szikparti, Szikpart) u., Székparton, Szikparton T: 42 (927—931)

A Tánács Mihály utcának az Április 4. u. és a Szikszai u. közötti szakasza. Csak az egyik oldal volt akkor beépülve.

Széles u. 1. Szélső u. helyett

2. Valószínűleg a Hosszú egy másik neve.

3. Legszélső u. helyett

Szélső sor L. Szélső u. 1.

Szélső u.* (Szélső sor) I. T: 27 (596—611, 620, 636—638, 640—653, 771—780)

A mai Szegfű u. és a Tánács u. a Búza utcáig. A város egyik szélső utcája volt. *Nem azonos az Inczeffi említette Szélső utcával.*

2. T: 47 (1036—1063)

A mai Bánffy u. Egy ideig ez is Szélső u. volt, de később beépült a következő utca, amelyet Legszélső utcának neveztek el. *Nem azonos az Inczeffi által említettel.*

Szent Anna (Szent Annai) u.* T: 115 (3132 v. 3133—3161, 3163—3172, 3198—3207, 3213, 3225—3242)

A mai teljes Szent Anna u. és Báró Jósika u., valamint a Kerkápoly, Kölcsey és Munkácsy utcák egyes részei. L. bevezetés^s és 1. térkép.

Szent Anna kereszt u. T: 116 (3162, 3195)

Valószínűleg a Kölcsey u. neve volt. A két ház a Kölcsey utcának a Szent Anna és Lónyay utcák közötti szakaszán van. L. bevezetés és 1. térkép.

Szent István (István) tér* T: 109 (3015, 3020, 3286—3287)

A mai Szent István tér. Egykorú másik neve R. Cath. Templom u. L. bevezetés és az 1. térkép.

Szent József u. T: 99 (2894—2898, 2992)

Mai neve Vörösmarty u.

Szentlőrinczi köz T: 89 (—)

Valószínűleg a mai Szent Lőrinc u.

Szentlőrinczi (Szentlőrincz, Szentlőrinc) u.* T: 87 (2599, 2601—2699, 2701—2750)

A mai Kun Béla tér, Huszár u., Szent Lőrinc u., Szűnyog u., Kőrösi Csoma Sándor u., Tisza u., a Csokonai utcának a Liget u. és Kun Béla tér közötti szakasza, a Liget u. a Huszár utcától és a Landler Jenő sor eleje. A múlt század közepén az utcák elhelyezkedése más volt, mint ma.

Szép u.* 1. T: 3 (15—20, 24—26, 28)

A mai Vörös csillag utcának a Beloiannisz u. és Puskin u. közötti szakasza. A másik része a múlt század közepén még nem volt utca.

2. A Kaskótó u. 504. sz. ház a Szép utcára sarkol. A ház a Váradi—Attila u. sarkán van. Talán a kettő közül az egyiknek lehetett a neve.

3. A Vásárhelyi u. 1172. sz. ház (Gyöngy u.—Széchenyi u. sarok) balról a Szép utcára sarkol. Talán a Gyöngy u. egy másik neve lehetett.

Szuszogó alja T: 104 (2941—2950)

A Liget utcának a Bajcsy-Zsilinszky u. és a Gőzmalom u. közötti része. A Szuszogó nevű határrész mellett vezetett.

Szuszogó(i) u. T: 124 (3325)

A mai Bajcsy-Zsilinszky u. egyik neve. A Szuszogó nevű határrészre vezetett.

Temető u.* 1. T: 16 (396—399, 411, 414—417, 447, 471—484, 494)

A ref. temető melletti utca. Mai neve Sírkert u.

2. T: 77 (2322—2341, 2359—2368)

A mai Batthyány utcának a Hédervári u. és Erdei Ferenc tér közötti szakasza. A régi ref. temető melletti utca. *Nem azonos az Inczeffi által említettel.*

Temető kereszt u. T: 18 (412—413, 418—424, 426—446, 448—454, 458—459, 469—470)

Az Április 4. u. része a Sírkert u. és a Széchenyi u. között, és a Kisfaludy u. egy része.

Temető kis kereszt u. T: 17 (400—401, 408—410)

Mai neve Majláth u.

Temető köz u. T: 78 (2351, 2353—2358)

Mai neve Kinizsi u. *Nem azonos az Inczeffi által említett Temető közével.*

Templom köze* T: 58/a (—)

Az Úri u. 1662. sz. ház jobb oldali szomszédja a Templom köze. A templomhoz vezető kis köz neve, ma Templom köz.

Tigérhát u. (Tigérhát)* T: 114 (3116—3131 v. 3132, 3173—3176, 3178—3183, 3208—3212, 3220)

A Kerkápoly, Lónyay és Révész utcák egyes részei. A Tigérhát nevű határrészre vezető utat jelölte.

L. bevezetés és 1. térkép.

Töltés (Maros töltés) alatt, mellett* T: 129 (3427—3428 v. 3429, 3446—3454)

A mai Töltés u. A Maros töltése mellett vezetett. L. bevezetés és 1. térkép.

Török temető u.* T: 84 (2517—2557)

A Kálvin u. vége az Értől, a Batthyány u. a Hédervári utcáig, és a Hédervári u. temető melletti szakasza. *Inczeffinél szerepel, de nem tudta azonosítani.*

Tükör u.* T: 65 (1918—1925)

Nem azonos az Inczeffi által említett Tükör utcával. A Hajnal utcának a Toldi u. és Bajza u. közötti szakasza.

Új u.* T: 85 (2558—2589)

Mai neve is Új u.

Újszentlőrinczi u. T: 88 (2600)

A ház a Hunfalvi (Kákási) u. és a Szunyog (Szentlőrinczi) u. sarkán volt. Talán a két utca folytatását nevezték így, vagy az egész mai Szunyog utcát.

Úri u.* T: 58 (1641, 1645, 1660—1662)

A Dózsa György u. és a Kiss János tábornok u. része. Egykorú másik nevei Megyeház u. és Nagy orosz u.

Vágóhid u.* T: 41 (914—926, 1259—1261, 1325, 1395—1431, 1433—1438, 1441, 1446—1472)

A mai Jókai u. és a Hosszú utcának az Április 4. u. és Jókai u. közötti szakasza. A Jókai u. végén volt a régi vágóhid, tulajdonképpen mindkét utcához lehetett sorolni, vagyis mind a kettő a vágóhid utcája volt.

Váradai u.* T: 33 (716—734 v. 735, 741—763)

A mai Váradai utcának a Hosszú u. és a Széchenyi u. közötti szakasza. A mai utca másik részét Kaskótó utcának nevezték. Valószínűleg az utcában lakó Váradai családról kapta a nevét.

Vármegye u.* T: 80 (2395, 2399—2402)

Valószínűleg a Megyeház u. helyett nevezték így.

Vásárállás (Vásárállási) u. T: 13 (382 v. 383—384 v. 385, 511, 513?, 514—515, 855—858)

A Széchenyi, Szikszai, Nagy csillag és Búza utcák által határolt terület. Régen ez a templomok körüli terület volt a vásár (piac) helye. L. még Vásártér.

Vásárhelyi u.* T: 28 (623—628 v. 629, 735 v. 736—740, 798, 1172)

A Széchenyi utcának a Búza u. és a Szegefű u. közötti szakasza. Az 1172. sz. ház a többitől távol, a Gyöngy u. sarkán volt. Az egész utcát nevezték Vásárhelyi és Kapitányház utcának is.

Vásártér * T: 13 (512, 854)

Azonos a Vásárállással.

Vásártéri (Vásártér) u. T: 36 (801, 805—829, 833, 853)

A mai Búza u. A vásártérre vezető utca volt. Lásd még Búza u.

Vátzi u. T: 107 (2981 v. 2982—2991, 2993—3005)

A mai Páva u. neve. Talán családnévi eredetű az utca elnevezése.

Vendel u. T: 62 (1804—1818)

A mai Botond u. páratlan oldala. Az utcanév valószínűleg családnévi eredetű.

Veres ökör u. Lásd Vörös ökör u.

Végső u. T: 61/a

A Pallagi u. 1802. sz. balról ide sarkol, az 1803. sz. háznak hátul szomszédja a Végső u. Valószínűleg a Tulipán utcának a Botond u. és Pataky tér közötti szakasza. A város egyik szélső (végső) utcája volt korábban. L. még Girizdes u. 2.

Virág u. T: 128 (3412—3426)

A Révész u. a Kis Porond utcáig, és a Kis Porond utca. Nem azonos a mai Virág utcával. L. bevezetés és 1. térkép.

Vizes u.* T: 105 (2969—2970)

A mai Szirbik Miklós u. eleje. Valószínűleg az egész utca egyik neve volt. L. még Ref. Templom kis u. és Sáros u. 2.

Vizi u. T: 51 (1198—1258, 1262)

Mai neve Gyóni Géza u. Két Vizi család is élt az utcában. Valószínűleg ez a névadás alapja.

Vörös Dobsa u. T: 63 (1819—1840)

Mai neve Mikócsa u. Valamelyik itt lakó Dobsának a csúfneve lehetett. Az 1823. sz. alatt lakott 1785 óta Dobsa Ferenc. Az 1822. sz. házat 1842-ben vették Dobsa Istvántól.

Vörös ökör (Veres ökör) u.* T: 25 (567, 876—897, 900, 903—913)

Mai neve Szikszai u. A Vörös ökör nevű uradalmi kocsmáról kapta a nevét. Az utca egy részét Kereszt utcának is nevezték.

Zöld u. T: 38 (837—840)

Valószínűleg Zöldfa u. helyett. Mai neve Április 4. u.

Zöldfa u.* T: 39 (841—852, 859—873)

A mai Április 4. u. a Nagy csillag utcától.

Zrínyi u.* T: 111 (3042, 3060, 3065, 3069)

A mai Zrínyi u. egyes részei. L. bevezetés és 1. térkép.

Zsidó u.* (244, 1594)

A Kis zsidó és Nagy zsidó u. helyett.

Zsidó temető u. T: 23 (536—538)

A Sirkert u. része a Váradi és Bárány u. között. A közelben volt a zsidótemető.

Zsinór u. (—)

Az Oskola u. 1194. sz. ház bal oldali szomszédja. A ház a Gyóni Géza u. és Hosszú u. sarkán volt. Talán a Hosszú u. egyik neve.

A jelenlegi utcák 1851. évi elnevezései

Apaffy u.: *Susán u., Zrínyi u.*

Alma u.: *Luth. Templom u.*

Április 4. u.: *Kácsa u., Temető kereszt u., Zöld u., Zöldfa u.*

Arany János u.: *Borkák u., Ref. Oskola u.*

Árpád u.: *R. Cath. Templom u.*

Attila u.: *Atilla u., Berettyó u., Császár u.*

Bajcsy-Zsilinszky u.: *Kereszt u., Szuszogói u.*

Bajza u.: *Bába Pál u., Kis oláh u., Pallagi u.*

Balogh Ádám u.: *Girizdes, Girizdes oldal, Girizdes szél*

Bánffy u.: *Szélső (2) u.*

Bárány u.: *Bárány u., Péli u.*

Barcsay u.: *Kálvária kereszt u., Sóház u.*

Baross u.: *Sóház u.*

Báró Jósika u.: *Szent Anna u.*

Batthyány u.: *Temető (2) u., Török temető u.*

Beloianisz u.: *Kálvária u.*

Bercsényi u.: *Macsán u.*

Bolygó u.: *Kis kereszt u., Kis sóház u., Köz kis u.*

Botond u.: *Kis u., Vendel u.*

Búza u.: *Búza u., Engedi u., Kereszt u., Kórház u., Vásártéri u.*

Csillag u.: *Csillag u., Csillag kis u., Kis Csillag u.*

Csokonai u.: *Nemzeti u., Szentlőrinczi u.*

Deák Ferenc u.: *Nagy (1) u., Nagy zsidó u., Piarcz u.*

Dobó u.: *Sóház u.*

Dózsa György u.: *Megyház u., Úri u.*

Dugonics u.: *Ref. Temető mellett*

Eötvös u.: *Fürdő u., Kis zsidó u.*
Erdei Ferenc tér.: *Aradi u.*

Fecske u.: *Köz Kis u., Nagy orosz u., Sáros (1) u.*
Felszabadulás u.: *Aradi u., Megyeház u., Országút u., Vármegye u.*

Görög szabadságharcosok tere: *Dégi u., Malom (2) u., Malomzug u., Régi malom u. (?)*
Gőzmalom u.: *Kis u., Régi malom u. (?), Serház u.*
Gyóni Géza u.: *Puskás u., Vizi u.*
Gyöngy u.: *Oskola u.*

Hajnal u.: *Kettős u., Megyeház u., Megyeház hát u., Tükör u.*
Hédervári u.: *Apátfalvi u., Malom (1) u., Török temető u.*
Hold u.: *Hód u.*
Hollósi Kornélia u.: —
Hosszú u.: *Csillag u., Hosszú u., Közép u. (?), Széles u. (?), Vágóhid u.*
Hunfalvi u.: *Kákási u.*
Hunyadi u.: *Hunyadi u.*
Huszár u.: *Paprika u. (?), Sarok u. (?), Szentlőrinczi u.*

Irányi u.: *Kiszug u., Sikátor (2), Susán u.*
Iskola u.: *R. Cath. Iskola u.*
Jókai u.: *Vágóhid u.*
József Attila u.: *Csecse u., Kertész u., Köz u.*

Kálvin tér: *Ref. Templom u., Ref. Templom zug u.*
Kálvin u.: *Nemzeti u., Török temető u.*
Kazinczy u.: *Kettős u., Megyeház u., Megyeház hát u.*
Kerkápoly u.: *Szent Anna u., Tigérhát u.*
Kígyó u.: *Nemzeti u.*
Kinizsi u.: *Temető köz u.*
Kisfaludy u.: *Ref. Temető u., Temető kereszt u.*
Kis porond u.: *Virág u.*
Kiss János tábornok u.: *Nagy orosz u., Uri u.*
Kont u.: *Csorba u., Ék u.*
Kórház u.: *Susán u.*
Kossuth u.: *Nagysóház u., Sóház u.*
Kölcsey u.: *Arditsi kereszt u., Buják u., Szent Anna u., Szent Anna kereszt u.*
Kőrösi Csoma Sándor u.: *Szentlőrinczi u.*
Köztársaság tér: *Csillag u.*
Kun Béla tér: *Sarok u. (?), Szentlőrinczi u.*
Kürt u.: *Kálvária u.*

Landler Jenő sor: *Szentlőrinczi u.*
Lehel u.: *Kálvária kereszt u.*
Lendvai u.: *Kereszt u., Nagyút u.*
Lenin tér: *Piarcz tér*
Liget u.: *Szentlőrinczi u., Szuszogó alja, Szuszogói u. (?)*
Lónyay u.: *Bikaakol (1) u., Lisztes u., Tigérhát u.*
Luther u.: *Luth. Templom u.*

Madarász u.: *Kis u., Nagy orosz u.*
Majláth u.: *Temető kis kereszt u.*
Martinovics u.: *Malomzug u.*
Marx tér: —
Meskó u.: *Kolbász u.*
Mikes Kelemen u.: *Ref. Templom u., Ref. Templom hát u.*
Mikócsa u.: *Vörös Dobsa u.*
Mikszáth u.: —
Móra Ferenc u.: *Aradi u., Bikaakol (2) u., Fekete u., Ref. Oskola u.*
Móricz Zsigmond u.: *Kálvária kereszt u.*
Munkácsy u.: *Olajos u., Susán u., Szent Anna u.*
Murányi u.: *Kereszt u.*

Nádasdi u.: *Girizdes u., Girizdes kis u.*
 Nagy csillag u.: *Csillag kereszt u., Földedki u., Kereszt u., Kereszt Csillag u.*
 November 7. tér: *Piarcz u.*
 Nyizsnyai u.: *Kereszt u., Kis u.*

 Páva u.: *Vátzi u.*
 Pázmány u.: *R. Cath. Templom u.*
 Petőfi park: *(Rk. ótemető)*
 Petőfi u.: *Kereszt u., Kis köz, Kis köz u.*
 Porond u.: *Garaboj u., Kis u.*
 Puskin u.: *Posta u.*

 Ráday u.: *Apátfalvi u., Czukor u., Malom (1) u.*
 Rákóczi u.: *Nagygyörgy u.*
 Révay u.: *Maros u., Serház u., Serház kereszt u., Serház kis u.*
 Révész u.: *Ingói u., Tigérhát u., Virág u.*
 Simonyi u.: *Kolbász u.*
 Sirkert u.: *Kálvária darab u., Kereszt u., Sóház kereszt u., Temető (1) u., Zsidó temető u.*

 Szabadság tér: *Fürdő u., Kossuth u.*
 Szántó Kovács János u.: *Kis u., Kis zsidó u.*
 Széchenyi u.: *Kapitányház u., Nagy (2) u., Vásárhelyi u.*
 Szegedi u.: *Nervi u., Országút u., Rév u., Szegedi u.*
 Szegfű u.: *Szélső (1) u.*
 Szemere u.: *Kis oláh u.*
 Szent Anna u.: *Szent Anna u.*
 Szent Gellért u.: *Ék u., R. Cath. Oskola u., Szarka u.*
 Szent István tér: *R. Cath. Templom u., Szent István tér*
 Szent Lőrinc u.: *Kis u., Szentlőrinczi köz, Szentlőrinczi u.*
 Szigeti u.: *Legszélső u.*
 Szikszai u.: *Kereszt u., Vörös ökör u.*
 Szilágyi Dezső u.: *Bécsi kereszt u., Csávás u.*
 Szírbik Miklós u.: *Ref. Templom kis u., Sáros (2) u., Vizes u.*
 Szív u.: *Sikátor (1), Susán u.*
 Szoboszlai Imre u.: —
 Szunyog u.: *Szentlőrinczi u.*
 Táncsics Mihály u.: *Bécsi u., Kert u., Nyomás széle, Székpárti u., Szélső (1) u.*
 Templom köz: *Templom köze*
 Thököly u.: *Girizdes kereszt u.*
 Tisza u.: *Szentlőrinczi u.*
 Toldi u.: *Kis orosz u.*
 Töltés u.: *Töltés alatt*
 Tulipán u.: *Csillag u., Girizdes (2) u., Kaszárnya u., Végső u.*
 Tükör u.: *Serház u.*
 Új u.: *Új u.*
 Váradi u.: *Kaskötő u., Rákótzai u., Váradi u.*
 Vásárhelyi Kálmán u.: —
 Vörös csillag u.: *Kereszt u., Szép u.*
 Vörös Hadsereg u.: *Aradi n.*
 Vörösmarty u.: *Szent József u.*
 Wekerle u.: *Székpárt*
 Zrinyi u.: *Sárkány u., Susán u., Zrinyi u.*

DIE MAKÓER STRASSENAMEN VON 1851

Lajos Géczy

Die Arbeit gibt einen Überblick über die Strassenamen von Makó im Jahr 1851. Als Grundlage dienen die Protokolle zur Grundbuchvermessung, die unter den Dokumenten des kaiserlich-königlichen gemischten Stuhlgerichtsamts zu finden sind. Die Einführung eines amtlichen Verzeichnisses der Grundstücke gilt als eine Anordnung des Neoabsolutismus.

Die Protokolle enthalten eine große Anzahl von geographischen Namen und dienen als wertvolle Quelle zum Kennenlernen der Stadt Makó aus wirtschaftlichem, gesellschaftlichem und siedlungspolitischem Aspekt. Die Untersuchung enthält neben den auch heute bekannten Straßenbezeichnungen neunzig, bislang unbekannte Namen. Von besonderer Bedeutung ist, daß die Strassenamen des bischöflichen Marktfleckens in einem Querschnitt durch die Zeit dargestellt werden. Die Grundbuchvermessung fiel mit dem Beginn der amtlichen Strassenbenennung zusammen, doch enthalten die Protokolle auch noch jene Bezeichnungen, die die Bevölkerung den Straßen gegeben hatte.

Die Behandlung wird auch mit Géza Inczeffs Werk: *Földrajzi nevek névtudományi vizsgálata* (Bp. 1970) verglichen. Verf. bezeichnet die Straßennamen mit einem kleinen Stern, die auch von Inczeff aufgeführt wurden. Zugleich macht er auf die eventuell fehlerhaften Identifizierungen der früheren Untersuchungen aufmerksam.